

**Obuz** 'tabără a oștirilor, loc de așezare al unei unități militare în stare de război' < pol. *obóz* (pron. obuz) «idem» (cf. Tiktin, Candrea, Bruske, Luk. 522).

Ex.: «Iar *obuzul* leșescu să-ntorses-napoi...și era în *obuzul* leșescu cap hatmanul Sinavschii» (Nec. 55). «La Iași împreunându-se amîndoi la *obuzul* lui Seremet» (R. Grec. 181).

Acest cuvînt există și în alte limbi slave (ceh *oboz*, ucr. *обоз*) dar cu sensul de «greutate, bagaj».

**Vartă** pl. *vărți* 1. 'gardă, pază. 2. cameră de gardă' provine din pol. *warta* (cf. ceh, slc. *varta*).

Ex.: «Au mărșu la curțile împărătești și au cuprinsu curțile de toate părțile și au prinsu cu taină toate *vărțile*» (Nec. 385). «L-au fost închis în *vartă* fără știrea domniei» (Nec. 39).

#### ALTE CUVINTE LEGATE DIRECT SAU INDIRECT DE ARTA MILITARĂ

**Harț, harță** 'lupta cu sabia'; cuvîntul se află în toate limbile slave de apus (pol. *harc*, slc. *harc*, ceh. *harc*) și în magh. *harc*. La originea acestora stă cuvîntul germ. *Hatz, Hatze*. Există criterii cultural-istorice care ne îndreptățesc să credem că în limba romînă avem de-a face cu un împrumut german primit în Moldova prin filieră polonă:

«Și la *harțul* acela de ai noștri au cădzut cu calul Gavriliță aga» (M.C. 183).

**Poghiaz, podghiaz** 'incursiune a unei grupe mici de soldați pentru recunoaștere' < pol. *podjazd* 'incursiune a unui detașament militar pe teritoriul dușman, recunoaștere' — SW (< *pod* + *jeździć* «a merge călare») cf. Luk. 528. Singurul dicționar romîn în care se dă etimologia polonă este Tiktin (și aici se citează alături de magh. *pódogyasz* «bagaj, greutate») — celelalte susțin etimologia maghiară. În sprijinul primei interpretări aducem următoarele argumente: a) cuvîntul *poghiaz* este întîlnit în limba veche romînească numai în Moldova și numai în legătură cu acțiunile armatei polone, b) cuvîntul respectiv se întîlnește cu sensul de «incursiune militară» ceea ce nu poate decurge din sensul maghiar al acestui cuvînt: «bagaj, greutate», c) în limba maghiară este un împrumut («de origine necunoscută» — Bárczi), d) există o vădită diferențiere în accentuare: rom. *poghiáz* (DLRM), magh. *pódogyasz* (Bárczi).

Ex.: «Era pribegi unii de frica lui Cantemir vodă, alții pentru frica *poghiazurilor* leșesti» (Nec. 102). «Și trimisără cărți cu rugămintă la craiu (Sobiecki) și la hatman să nu pozvolească să sloboadză *poghiazuri* în țară să o strice» (Nec. 134).

Cuvîntul este folosit în romanele istorice ca un arhaism. De ex.: «Drumurile din Țara-de-Sus erau în bătaia *podgheazurilor* de mazuri, cazaci și poleci» (M. Sadov. Zod. Canc. 3).

**Spijă** 'fontă, bronz pentru tunuri și clopote' < pol. *spiz(a)* 'idem' (< germ. *Speise*, germ. med. sup. *Spise*), cf. ceh *spiz(e)*, slc. *spiez*, ucr. *список*. În limba romînă este împrumutat din polonă (Scriban, Cihac, Candrea).

Ex.: «Să fie fost sfeșnicile... de argint și pe urmă să le fie luat un domnu și să fie făcut alteli de *spije*» (Nec. 8).

La Tiktin este atestată forma *schije* cu sensul de 'bronz, fontă'. Un sens ulterior, întîlnit și astăzi (cf. DLRM) este cel de 'așchie de metal, sfărămatură de proiectil'. Dialectal se folosește acest cuvînt cu sensul de 'tuci' într-o serie de puncte anchetate pentru Atlasul Lingvistic Romîn, din regiunea Suceava: